

ALPER AKÇAM

KARABÜK OLAYI'NIN DÜŞÜNDÜRDÜKLERİ

27 Haziran 2008 günü Karabük "Kültür Sanat ve Sanayi Festivali" sırasında yaşanan olaylar değişik yorumlara, algılamalara, yargılamalara yol açtı...

Yazar Latife Tekin ile Karabük Belediye Başkanı Hüseyin Erer arasındaki tartışma ve sonrasındaki gelişmeler, Yazar Latife Tekin tarafından Sivas'ta yaşanmış Madımak olaylarına benzetilirken olaylardan sonra açıklama yapan Karabük Kültür ve Sanat Derneği, yazar Latife Tekin'i, neredeyse etkinliği "provake etmekle" suçlamıştı...

Latife Tekin, etkinlik sırasında yaptığı konuşmada AKP enerji politikalarını "aşağılık" olarak nitelmiş, konuşmaya müdahale eden Belediye Başkanı da Karabük'e kendi parasıyla geldiklerini, bu şekilde konuşmaya hakları olmadığını söylemişti. Belediye Başkanı konuşmanın yapıldığı yükseltiye kadar gelerek bağırarak, konuşmacıların mikrofonlarını da kapattırmıştı.

Hem Karabük'te uzun yıllar görev yapmış, SSK Hastanesi'nin yoğun karmaşası içinde yörenin insanlarına yararlı olmaya çalışmış, olağanüstü zor koşullarda yaşayan Karabük'ün emekçi insanları için TTB Karabük Temsilcisi olarak iş ve işçi sağlığıyla ilgili düzeltici kimi önlemleri sağlama çabası göstermiş bir hekim, hem de etkinliğe çağrılı yazarların oraya getirilmesi için önder olmuş, yazın alanında Karabük'le ilgili temaları öykü ve denemelerine taşımış bir yazar olarak sözün tam anlamıyla "iki arada bir derede" kalmıştım... Latife Tekin, bir önceki konuşmasında çok sakin bir dille çevre sorunları üzerinde konuşmuş, ikinci söz hakkının belli bir yerinde de birdenbire sözü AKP enerji politikalarına getirerek öfkeli bir tonla "aşağılık" sözcüğünü kullanmış, olaylar da bundan sonra patlak vermişti.

Olayların bir ay sonrasında nedenler üzerine yapılacak bir değerlendirmede önemli bazı başlıkların öne çıktığı açıkça görülmektedir.

Birincisi, biçimsel olarak, İsmail Türüt'ten Ankaralı Namık'a, Cüneyt Arkın'dan Hacı Akbulut'a, mehter takımından bisiklet yarışına birçok popüler ve egemen kültürel öğesinin öne çıktığı bir "eğlence" etkinliği arasında, onlarla aynı zemin ve zaman dilimi içerisinde sanat ve edebiyatla ilgili oturumların konmuş olması en büyük aykırılıktı... Etkinlik öncesi yaşadığımız iletişim kopukluğu nedeniyle program hakkında ayrıntılı bilgi alamamıştık. Programın içeriği ve "zenginliği", etkinliğin Karabük Kültür ve Sanat Derneği tarafından değil de Karabük Belediyesi tarafından düzenlenmiş olduğu gerçeği, Karabük'e indikten, hatta etkinlik yerine geldikten sonra karşımıza çıkmıştı.

Etkinlik, Karabük'ün trafiğe kapatılmış ana caddesinde, Hürriyet Caddesi'nde yapılıyordu. Her yerde çeşitli yiyeceklerin satıldığı, hediyelik eşyaların sergilendiği standlar vardı. O karmaşanın içine bir kürsü kurulmuş ve yoldan geçenlerin dinleyicisi olacakları bir "sanat ve edebiyat ortamı" hazırlanmıştı.

Konuşmaları başlatırken neler söyleyebileceğim konusunda ben de büyük bir tereddüt yaşadım... Karabük'te on yedi yılını geçirmiş bir aydın olarak önceden bildirdiğim konu başlığını bir kenara atarak Karabük'te gördüğüm değişim üzerine konuşmak zorunda kaldım. Üreten Karabük, tüketen Karabük'e dönüşmüştü... Hürriyet Caddesi'nde kocaman alışveriş merkezleri yükseliyordu; parlak vitrinli dükkânlar, ülkenin her yerinde rastlayabileceğiniz markalar sıralanıyordu...

Birkaç ana caddenin dışındaysa, açık bir yıkım, geriye gidiş gözleniyordu. Trafik, toz, karmaşa artmıştı. En merkezdeki, yapımına yirmi yıl önce başlanmış çok amaçlı çarşının yapımı daha tamamlanamamıştı. Yenişehir semtinin çiçekli bahçeler içindeki iki katlı konutlarının yerini düzensiz yükselmiş apartmanlar almış, her kesimden insanın yararlanabileceği sosyal yapılar ortadan kalkmış, ya da özelleştirilerek başka işlevler yüklenmişti... Yeşil çevre yıkıma uğratılmış, nasırlı ellerle, direnişçi

yüreklele dolaşan üretici ve yaratıcı insan sayısı azalmış; tüketen, modaya uygun giyinen, kapanan, taklit eden bir insan yapısı boy gösterir olmuştu.

Bu değişimin arka planını ve insan bilinci, gelecek kuşaklar üzerinde yaptığı, yapacağı yıkımı anlatmaya çalıştım Karabükliilere... 5 Nisan'da 1994'te Karabük Demir elik Fabrikaları'nın kapatılma kararına karşı kentte yaşanmış büyük direniş hareketini, onun önderlerini unutmamak gerektiğini söyledim. elikhanelerde, ingot kazanları karşısında ter dökerken bile şiiri ve güzelliği üretmeyi başarmış, kapitalizmin ittat ve uysallık isteyen çarklarına direnmiş işçi şairleri imgelem dünyasında sonsuza kadar yaşatmalıydık. İbrahim Yıldız adı ne kadar da önemliydi...

Yanımdaki diğer arkadaşlar, Latife Tekin ve Vecdi ıracıoğlu şehre yabancıydılar... Karşılarında sanat ve edebiyatın genel kavramlarıyla yapılacak bir konuşmaya uzak kalacak bir dinleyici topluluğu oturuyordu. Vecdi ıracıoğlu da önceden hazırladığı metni bir kenara bırakarak öğrencilik yıllarındaki işçilik deneyimlerini, üretimde çalışmış bir mühendis olarak gözlemlerini sanat ve edebiyatla ilişkilendirmeye çalıştı... Latife Tekin de ilk konuşmasını evre duyarlığına ayırmıştı... İkinci kez söz aldığında da benzer bir yaklaşımla konuşurken ses tonunun yükselmeye başladığını gördük... AKP'nin enerji politikalarına getirdi sözü ve "aşağılık" sözcüğünü de kullanarak öfkeli bir politik eleştiri söylemine başladı. Daha önce hiç karşılaşmadığımız Belediye Başkanı'nın oturduğu arka sıralardan ön sıralara geçişi, ayağa kalkışı, "Burada kültür ve sanat konuşmanız gerekir, siz politika yapıyorsunuz!", "Benim paramla buraya geldiniz, bu şekilde konuşamazsınız" şeklindeki sözleri ve Latife Tekin'in "Hadi beni tutukla", "Tutukla beni ne duruyorsun!" gibilerden karşılıkları, şaşkınlığın egemen olduğu bir sinema şeridi gibi geçip gitti gözlerimizin önünden... Bu arada, beş on kişilik bir grubun başkanın yanında yer alarak Latife Tekin'e doğru bağırdıklarını, tek tük bazı seslerin de "bırakın konuşsun" dediklerini anımsıyorum.

Vecdi ıracıoğlu ile birlikte kararsız kalmıştığ... Latife Tekin'in kürsüden inmesinden sonra mikrofonu açtırdım ve karşılıklı bağrışmalarla bir yere varılamayacağını söyledim, herkesi sakin olmaya aırdım. Çok geçmeden bağrışmalar kesildi ve herkes yerine oturdu. Vecdi ıracıoğlu'nun "işin şiirini kaçırdınız" şeklindeki değerlendirmesi ile de etkinliğin bize ayrılmış bölümü kapanmış oldu...

Daha sonra da çevredeki hiçbir kimseden ne Latife Tekin'e ne de bir başkasına en kk bir söz atma, ya da saldırganca bir bakışa bile tanık olmadık...

Olaylar sırasında bizimle birlikte Karabük'e gelmiş Onur Caymaz'ın Latife Tekin'i alkışlaması üzerine çevredeki bir kişinin "senin boynunu kırarım" dediğini sonradan ğrendik. Karabüklü bazı sanatçılar ise, Latife ve Onur'un toplantı başlamadan önce de küfürlü bazı konuşmalar yaptıklarını, kulak misafiri olmuş bazı kişilerin de durumu Belediye Başkanı'na aktardıklarını söylüyorlardı. Nitekim Beyediye Başkanı, Latife Tekin'e müdahale etmek için ayağa kalktığında "sabahtan beri küfür ediyorsunuz" diyerek sözlerine başlamıştı.

Olaylardan sonra televizyon kanallarında ve gazetelerde çeşitli yorumlar yapıldı. Vecdi ıracıoğlu ile beni yazar arkadaşımızı korumamış olmakla eleştirenler, hatta ayrıca para almış olduğumuzu ileri sürenler oldu. Bu ayrıntılar ve "paracı" yorumlar üzerinde uzun uzun durmanın çok anlamlı olduğunu sanmıyorum. Ancak Karabük'e gidiş geliş için yol parası dışında bir para almamış olduğumuzu bir kez daha vurgulamakta yarar var. Ayrıca kendi olanaklarımla Karabük'e gönderdiğim kitaplarımı da oradaki dostlarıma armağan olarak bırakarak dönmüştüm.

Kanımca, hangi yazar grubunun doğru tavır içinde bulunmuş olduklarını tartışmak yerine, yazarları farklı davranışlara iten nedenler üzerinde düşünmek daha anlamlı olacaktır.

Yalnızca sanat ve edebiyata değil, günlük yaşama da tekil bir düşünce sisteminin penceresinden bakan bir siyasal partiye ait bir belediyenin düzenlediği böyle bir

etkinliğe, muhalif sanattan yana yazarlar olarak katılmış olması, olayların başlıca nedeniymiş gibi görülebilir...

Belediye Başkanı'nın olaylardan sonra özür dilemiş olması yeterli değildir; yaşananlar, onun ve bir parçası olduğu siyasetin yaşama bakış açısını değiştirmeyecektir...

Sanat ve edebiyat toplantılarının egemen eğlence kültürü üzerine kurulmuş bir etkinlik sırasında yer almasının yersizliği bu olaydan sonra bir kez daha ortaya çıkmıştır. Egemen kültüre muhalif olan sanatla egemen kültürün eğlencesinin birlikteliği, kaçınılmazca böyle sorunlar doğrucaktır.

Latife Tekin, çevresini saran o mehter takımlı, gezgin satıcılı ortama, medyatik kimi eğlence sanatçılarının arasında muhalif bir yazar olarak cadde ortasında ortaya çıkarılmasına öfkelenmiş olmalıdır... Hekim-yazar Alper Akçam ile "işçi-mühendis-yazar" Vecdi Çıracıoğlu olaylara ve insanlara daha değişik bir yaklaşımı benimsemiş gibidirler...

Olaylardan sonra bir açıklama yapan Karabük Kültür ve Sanat Derneği'nin de Latife Tekin'i neredeyse etkinliği "provake etmek"le suçlaması, Belediye Başkanı'na yönelik bir eleştiri yapmamış olması işin diğer ilginç yönlerinden birisidir. Derneğin Tay Dergisi Temmuz Ağustos 2008 sayısında da yayınlanan açıklamasında, Latife Tekin, "konuşma metnine sadık kalmamakla", "iktidar partisi ve bazı adlara yönelik suçlama yapmış olmakla" eleştirilmektedir. Demek ki, konuşma metni dışına çıkılmamalıydı... "Kültür Sanat Festivali" değil de bir askeri birliğin resmi bayram kutlamasıdır sanki yapılan...

Bazı dernek yöneticileri, özel söyleşilerde de Karabük Belediyesi'nin kendilerine anlayışlı davrandığından, etkinlik sırasında da birçok olanağı kendilerine sunduğundan söz etmektedirler. Burada, söz, sanat ve edebiyatın niteliği üzerine yoğunlaşmalıdır. "Kanatları kırık kitlenin itaatkâr rutini" (İsmail Mert Başat, Gökyüzünden Başka Sınır Yok, Kırmızı Yayınları, s. 129) ile sanat ve edebiyat

yapıldığında, hiçbir belediyenin felsefesi ile, hiçbir politika ile çelişki yaşanmayacağı açıktır.

Derneğin yayın organı olan Tay Dergisi, nitelikli yazı ve şiirlere yer veren, işçi şair İbrahim Yıldız'ın devrimci, ilerici bakış açısını belli ölçüde taşıyan bir dergidir. Ancak, Karabük Kültür Sanat ve Sanayi Festivali sırasında, bizim yer aldığımız oturum dışında dinlediğimiz yazar ve şairlerden, ya da diğer konuklardan hiçbirisinin egemen kültüre, Karabük'ü bir tüketim toplumu olmaya götürmüş genel ve yerel politikalara yönelik en küçük bir eleştiri yapmamış olmaları çok dikkat çekicidir.

“Uysal ve itaakâr sanat” bizden uzak olsun...

Diğer taraftan, bağırıp çağırmadan ve sövmeden de her kesimden insanlara verilebilecek bir şeylerimiz olabilmelidir diye düşünüyorum...

Tay Dergisi yaşamını sürdürmeli, İbrahim Yıldız'ın yaktığı ışık sönmemelidir...

Ancak, Karabük Kültür ve Sanat derneği'nin olay sonrası yaptığı ve bir devlet yetkilisinin açıklamasına benzeyen değerlendirmesi de sanat ve edebiyat adına hiç de umut verici olmamıştır...

alperakcam@gmail.com